

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl samosoudkyní JUDr. Ivonou Šubrtovou ve věci

žalobce: **S. D.**
zastoupen Mgr. Martinou Šamlotovou, advokátkou
se sídlem Milady Horákové 13, 602 00 Brno

proti
žalovanému: **Ministerstvo vnitra**
se sídlem Nad Štolou 3, 170 34 Praha 7

v řízení o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 8. 11. 2023, č. j. OAM-618/ZA-ZA11-K11-2023, ve věci mezinárodní ochrany,

takto:

- I. Rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 8. 11. 2023, č. j. OAM-618/ZA-ZA11-K11-2023, se ruší a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žalovaný je povinen uhradit žalobci na náhradě nákladů řízení částku ve výši 6 800 Kč, a to ve lhůtě do 10 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupkyně Mgr. Martiny Šamlotové, advokátky, se sídlem Milady Horákové 13, 602 00 Brno.

Odůvodnění:

I. Předmět řízení

1. Shora označeným rozhodnutím žalovaného nebyla žalobci udělena mezinárodní ochrana dle ust. § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

II. Obsah žaloby

2. Žalobce se domáhá zrušení napadeného rozhodnutí a vrácení věci žalovanému zpět k dalšímu řízení.
3. Proti napadenému rozhodnutí namítl, že byl žalovaným zkrácen na právu na spravedlivý proces, jelikož v rozporu s § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), nebyl seznámen s podklady pro vydání rozhodnutí a nebyla mu dána možnost se k nim vyjádřit, nikdo mu nevysvětlil obsah tohoto úkonu, aby mu jako cizinec rozuměl. V této souvislosti odkázal na rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 17. 5. 2023, č. j. 41 Az 4/2023-58.
4. Rovněž žalovanému vytkl, že v se v napadeném rozhodnutí nezabýval jeho žádostí z hlediska § 14a odst. 2 písm. d) zákona o azylu, ačkoliv podal svou žádost ještě před nabytím účinnosti zákona č. 173/1999 Sb., kterým bylo toto ustanovení zrušeno.
5. Ke svému azylovému příběhu uvedl, že důvodem, který jej vedl k podání žádosti o mezinárodní ochranu, je obava z rodinných příslušníků jeho bývalé přítelkyně, kteří jej z důvodu nesouhlasu s jejich vztahem pronásledovali a vyhrožovali mu. Na bezpečnostní složky v zemi původu se neobrátil, neboť v jejich pomoc nemá důvěru.

III. Vyjádření žalovaného

6. Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvedl, že s žalobou nesouhlasí a navrhl ji v plném rozsahu zamítnout.
7. Žalobci dle jeho názoru nebylo upřeno právo seznámit se s podklady pro vydání rozhodnutí, neboť žalobce se svého práva v souladu s § 36 odst. 3 správního řádu vzdal. Nesouhlasí ani s údajným neposouzením žalobcovy žádosti s ohledem na nemožnost vycestování v rozporu s mezinárodními závazky, v této souvislosti poukázal na stranu 7 napadeného rozhodnutí.
8. Uvedl, že žalobce směřoval své azylové důvody do obav z rodiny dívky, se kterou měl poměr. Žalobce své problémy se soukromými osobami v zemi původu neřešil, místo toho se rozhodl pro nelegální cestu do EU.

IV. Posouzení věci krajským soudem

9. Krajský soud přezkoumal napadené rozhodnutí v rozsahu žalobních námitek podle části třetí hlavy druhé dílu prvního zákona č. 150/2002, soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „ř. s.“), bez nařízení jednání ve smyslu § 51 s. ř. s.
10. Z předloženého správního spisu vyplynulo, že žalobce podal dne 14. 5. 2023 žádost o udělení mezinárodní ochrany v České republice. Dne 17. 5. 2023 poskytl údaje k podané žádosti. Konkrétně sdělil, že se narodil ve městě X v Turecké republice, je turecké státní příslušnosti a hlásí se ke kurdské národnosti. Je schopen se dorozumět turecky a vyznává

islám. Není členem žádné politické strany ani skupiny, je bez politického přesvědčení. Ke své osobě uvedl, že je svobodný a bezdětný. Jako poslední místo bydliště ve vlasti uvedl X. K okolnostem svého příjezdu do České republiky sdělil, že ve vlasti byl naposledy 10. 5. 2023, sem přicestoval ilegálně, schovaný v nákladním voze ze Srbska, kam přicestoval letecky. Dle svých slov je zdrav, bez zvláštních potřeb. K důvodům jeho žádosti o mezinárodní ochranu uvedl, že se zamiloval do dívky, jejíž rodiče nesouhlasili se sňatkem. Má z nich strach, proto raději přijel sem.

11. Pohovor k žádosti o udělení mezinárodní ochrany byl se žalobcem proveden dne 17. 5. 2023 v jazyce tureckém za přítomnosti tlumočnice téhož jazyka. V průběhu pohovoru žalobce uvedl, že ve vlasti nedokončil střední školu, pracoval jako kuchař a v České republice má kamaráda, jehož jméno nezná. Jeho rodiče a bratr žijí v X, sestry různě po Turecku. K důvodům své žádosti prohlásil, že měl rok dívku, se kterou měl i pohlavní styk, její rodina jej ale nechce. Začali ho pronásledovat. Byl v X, ale i tam ho našli. Proto odjel do Ankary a odtud odletěl do Srbska. Dívčina rodina žije v X, její příbuzní jej sledovali asi před dvěma měsíci, od té doby je neviděl. Jde jim o čest, tu dívku pak už neviděl. Jsou na něho naštvaní, že si s ní začal. Obává se, že by jej všude našli, neboť u nich ve čtvrti se všichni znají. Ve zprávách viděl, že se cestuje klidně i přes půl Turecka, aby někdo někoho našel. Na dotaz, jestli danou situaci nějak řešil, odpověděl, že o tom řekl otci, který se snažil si s nimi promluvit, ale nepomohlo to. Problémy se státními orgány, policií, soudy či armádou v jeho vlasti žalobce vyloučil. Závěrem pohovoru se v souladu s § 36 odst. 3 správního řádu, vzdal svého práva na seznámení s podklady před vydáním rozhodnutí. Nakonec využil svého práva na zpětné přetlumočení protokolu o pohovoru, načež jej bez námitek podepsal.
12. Ve správním spise jsou založeny zprávy a informace, které správní orgán shromáždil v průběhu správního řízení ohledně politické a bezpečnostní situace a stavu dodržování lidských práv v Turecku. Konkrétně vycházel z Informace OAMP: Turecko – Bezpečnostní a politická situace v zemi, ze dne 4. 8. 2023, Informace IOM: Turecko – Přehled údajů o zemi za rok 2022, červenec 2022, Informace MZV ČR č. j. 125094-8/2022-LPTP: Turecko – Turečtí občané kurdského původu, ze dne 30. 9. 2022, a Informace MZV ČR č. j. 118577-6/2023-MZV/LPTP: Turecko – Odepření ochrany ze strany policie; odepření soudní pomoci; možnosti ochrany osob ohrožených trestnou činností, ze dne 23. 8. 2023.
13. Jak je již uvedeno shora, žalovaný v žalobou napadeném rozhodnutí uvedl, že vzhledem k tomu, že se žalobce „dne 17. 5. 2023 v průběhu pohovoru k jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany, do protokolu písemně vzdal svého práva na seznámení s podklady pro vydání rozhodnutí, správní orgán tedy od tohoto jeho procesního práva upustil.“
14. Krajský soud ze správního spisu ověřil, že v závěru pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany (dne 17. 5. 2023) položil pracovník správního orgánu žalobci následující otázku: „Dle ustanovení § 36 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, v platném znění máte možnost se před vydáním rozhodnutí vyjádřit k podkladům tohoto rozhodnutí, kterými bude zejména samotná vaše žádost, poskytnutí údajů k Vaší žádosti, tento protokol a informace, které popisují situaci v zemi Vašeho původu. Chcete, aby Vás správní orgán před vydáním rozhodnutí ještě jednou pozval, abyste měl možnost se osobně k těmto podkladům pro vydání rozhodnutí vyjádřit, nebo se tohoto práva vzdáváte?“ Na tuto otázku žalobce odpověděl: „Vzdávám se tohoto práva. Seznámen s tím být nepotřebuji a nechci.“

15. Dle ustanovení § 36 odst. 3 správního řádu *nestanoví-li zákon jinak, musí být účastníkům před vydáním rozhodnutí ve věci dána možnost vyjádřit se k podkladům rozhodnutí; to se netýká žadatele, pokud se jeho žádosti v plném rozsahu vyhovuje, a účastníka, který se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal.*
16. Dle ustanovení 4 odst. 2 správního řádu *správní orgán v souvislosti se svým úkonem poskytne dotčené osobě přiměřené poučení o jejích právech a povinnostech, je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné.*
17. Hlavním smyslem a účelem tohoto ustanovení je poskytnout účastníku řízení skutková zjištění správního orgánu, aby mohl případně poukázat na jejich nesprávnost či mohl stávající podkladový materiál doplnit o další podklady (srov. např. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 11. 2003, č. j. 7 A 112/2002-36, či ze dne 17. 12. 2003, č. j. 5 A 152/2002-41; veškerá rozhodnutí Nejvyššího správního soudu jsou dostupná na www.nssoud.cz). Případné porušení tohoto procesního práva pak představuje významné a jen obtížně napravitelné procesní pochybení, které zpravidla vždy zakládá nezákonnost správního rozhodnutí (srov. zde např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 6. 2003, č. j. 7 A 130/2002-28, či též nálezy Ústavního soudu ze dne 3. 3. 2005, sp. zn. II. ÚS 329/04, a ze dne 12. 10. 2000, sp. zn. III. ÚS 58/2000; nálezy Ústavního soudu jsou dostupné na www.usoud.cz). Judikatura správních soudů přitom dovodila, že právo dle § 36 odst. 3 správního řádu je třeba realizovat i v případech, kdy je zcela evidentní, že žádosti účastníka řízení nebude možné vyhovět (srov. např. rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 23. 7. 2012, č. j. 10 A 70/2012-41).
18. Právo být seznámen s podklady rozhodnutí a vyjádřit se k nim se neuplatní v případě, pokud se účastník řízení tohoto práva vzdal. Možností žadatele o mezinárodní ochranu vzdát se práva na vyjádření k podkladům rozhodnutí o žádosti o udělení mezinárodní ochrany se velmi podrobně zabýval Krajský soud v Brně ve svém recentním rozsudku ze dne 17. 5. 2023, č. j. 41 Az 4/2023-58, přičemž správnost jím vyslovených právních závěrů byla potvrzena Nejvyšším správním soudem v rozsudku ze dne 12. 1. 2024, č. j. 5 Azs 120/2023-24. Zdejší soud shledal citovanou judikaturu plně aplikovatelnou i v nyní řešené věci, pročež z ní při hodnocení žalobní námitky vycházel.
19. V citovaném rozsudku Krajský soud v Brně vyjádřil dvě základní podmínky, při jejichž kumulativním splnění bude vzdání se práva dle § 36 odst. 3 správního řádu způsobilé vyvolat právní účinky.
20. Pro účinné vzdání se práva podle § 36 odst. 3 správního řádu v azylovém řízení je v první řadě zapotřebí, aby v době, kdy se žadatel o mezinárodní ochranu svého práva na vyjádření se k podkladům rozhodnutí vzdal, shromážděné podklady skutečně existovaly. Jinými slovy, je nezbytné, aby v době projevu vůle žadatele, jímž se vzdává práva ve smyslu § 36 odst. 3 správního řádu, správní orgán veškeré podklady, z nichž hodlá při svém rozhodování vycházet, již nashromáždil a v souladu se zásadou písemnosti správního řízení je zařadil do správního spisu. Již zmíněná judikatura správních soudů v tomto ohledu dospěla k názoru, že by nebylo vůči právu vyjádřit se k podkladům pro rozhodnutí přiměřené, pokud by se ho mohl žadatel vzdát, aniž by svými argumenty mohl ovlivnit rozhodování správního orgánu ve smyslu čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod.
21. Druhou nezbytnou podmínkou je, aby byl žadatel o mezinárodní ochranu o dopadech vzdání se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí náležitě informován. Nelze pominout, že žadatel je osobou, která se vyskytuje pro ni v neznámém prostředí, neovládá český jazyk

a neorientuje se v českém právu. Proto je potřeba, aby poučení správního orgánu o tom, že se žadatel může práva podle § 36 odst. 3 správního řádu vzdát, bylo učiněno dostatečně podrobně a zároveň ve vztahu k žadateli jednoznačně a srozumitelně. Pouhá citace textu právního předpisu není v tomto ohledu dostačující. Správní orgán musí žadateli vysvětlit, že pokud se svého práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdá, nebude již v rámci správního řízení moci obsah shromážděných podkladů zpochybňovat, upozorňovat na v nich obsažené nepřesnosti ani namítat chybějící informace týkající se důvodů žádosti. Jen za těchto okolností se pak žadatel může svého práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdát informovaně s vědomím všech procesních důsledků.

22. Krajský soud uplatnil shora uvedená kritéria v nyní posuzované věci a shledal námitku žalobce důvodnou. V řešené věci totiž žalovaný nesplnil ani jednu z vymezených podmínek.
23. V první řadě ze správního spisu vyplývá, že žalobce se práva podle § 36 odst. 3 správního řádu vzdal prohlášením do protokolu o pohovoru k žádosti o udělení mezinárodní ochrany (dne 17. 5. 2023). Ze soupisu spisového materiálu (spisového přehledu) ze dne 4. 12. 2023 však zdejší soud zjistil, že veškeré informace popisující politickou a bezpečnostní situaci v zemi původu, z nichž žalovaný v napadeném rozhodnutí vycházel, byly do správního spisu zařazeny až dne 22. 9. 2023 (některé z nich byly dokonce vydány i po datu pohovoru – viz bod 12 tohoto rozsudku). Tyto dokumenty se tedy staly součástí správního spisu více než čtyři měsíce poté, co se žalobce svého práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdal. Z časového hlediska tak bylo vzdání se práva podle § 36 odst. 3 správního řádu již v rámci pohovoru o žádosti o udělení mezinárodní ochrany předčasné. Jelikož žádná ze zpráv dokumentujících bezpečnostní a politické poměry v Turecku nebyly žalobci v okamžiku, kdy se svého práva na vyjádření k podkladům rozhodnutí vzdal, přístupné (Informace MZV ČR č. j. 118577-6/2023-MZV/LPTP ze dne 28. 8. 2023, k č. j. MV-110147-2/OAM-2023 a Informace OAMP ze dne 4. 8. 2023 Bezpečnostní a politická situace v zemi dokonce v době provádění pohovoru o žádosti o mezinárodní ochranu ani neexistovaly), neměl žalobce objektivně reálnou možnost se s obsahem uvedených podkladů seznámit a ani na ně v případě potřeby adekvátním způsobem zareagovat.
24. Krajský soud tedy uzavírá, že první podmínka (tj. existence shromážděných podkladů v době vzdání se práva podle § 36 odst. 3 správního řádu) v řešené věci naplněna nebyla.
25. K témuž závěru pak krajský soud dospěl i v případě podmínky náležitého poučení žalobce o dopadech jeho úkonu, kterým se vzdává práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí. Z dotazu žalovaného, zda se žalobce svého práva podle § 36 odst. 3 správního řádu vzdává, je patrné, že žalobce o účincích vzdání se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí nikterak nepoučil. Naopak žalobci pouze sdělil, že má možnost se před vydáním konečného rozhodnutí k podkladům rozhodnutí vyjádřit, a jen v obecné rovině, za užití demonstrativního výčtu, uvedl, z jakých podkladů hodlá při posuzování azylové žádosti žalobce vycházet. Takové sdělení nelze s ohledem na okolnosti projednávané věci (zejména skutečnost, že je žalobce osobou cizí státní příslušnosti neznalou českého jazyka a právního řádu, která v době provádění pohovoru nebyla zastoupena právním zástupcem), jakož i význam a smysl institutu vzdání se práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, považovat za dostačující. Žalobci se nedostalo žádného poučení v tom směru, že pokud se práva vyjádřit se k podkladům pro rozhodnutí vzdá, nebude moci již až do vydání rozhodnutí ve věci na shromážděné podklady žádným způsobem reagovat, resp. jeho případné výtky

vůči podkladům rozhodnutí již nebudou mít právní účinky. Právě v důsledku absentujícího poučení si pak žalobce nemohl být vědom toho, že v případě kladné odpovědi definitivně přijde o možnost rozporovat úplnost a správnost údajů obsažených v podkladech, tyto s ohledem na jemu známé okolnosti účinně zpochybňovat nebo doplňovat shromážděné podklady o chybějící poznatky. Žalovaný proto pochybil, pokud žalobci dostatečně neobjasnil význam a podstatu práva podle § 36 odst. 3 správního řádu, ani mu dostatečně nevysvětlil procesní důsledky tohoto kroku.

26. Lze shrnout, že žalovaný nesplnil ani druhou podmínku, podle které je potřeba, aby v okamžiku, kdy se žalobce práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdává, byl plně srozuměn s následky takového jednání. Postup žalovaného shledal krajský soud v rozporu jak s § 4 odst. 2 správního řádu, tak i s § 36 odst. 3 správního řádu, protože námitku žalobce vyhodnotil jako důvodnou.

V. Závěr a náklady řízení

27. Po důkladném přezkumu napadeného rozhodnutí, resp. řízení, které jeho vydání předcházelo, zjistil krajský soud v procesním postupu žalovaného vady mající vliv na zákonnost výsledného rozhodnutí. Jelikož v řešené věci žalovaný porušil procesní právo žalobce dle § 36 odst. 3 správního řádu, krajský soud napadené rozhodnutí pro vady řízení podle § 76 odst. 1 písm. c) s. ř. s. zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení (výrok I.). Vzhledem k tomuto závěru se krajský soud dalšími žalobními námitkami již nezabýval, neboť by to bylo za dané situace předčasné.
28. V dalším řízení je žalovaný vázán právním názorem vyjádřeným v tomto rozsudku (§ 78 odst. 5 s. ř. s.). Konkrétně je žalovaný povinen odhlédnout od projevu vůle žalobce, kterým se svého práva na vyjádření k podkladům rozhodnutí vzdal, neboť tento nemá v daném případě právní účinky. V dalším řízení je potřeba vyzvat žalobce, aby se seznámil s podklady rozhodnutí, jež žalovaný nashromáždil, a následně se k nim vyjádřil. Nic nebrání žalovanému v tom, aby ve výzvě podle § 36 odst. 3 správního řádu poučil žalobce též o tom, že se může práva vyjádřit se k podkladům rozhodnutí vzdát. Poučením však musí žalobci jednoznačně, logicky a srozumitelně vysvětlit důsledky tohoto procesního úkonu, zejména mu musí jasně vysvětlit, že po vzdání se práva vyjádřit se k podkladům již nebude moci vůči podkladům rozhodnutí nic dodat, resp. před vydáním rozhodnutí nebude znát obsah správního spisu. Teprve pokud se žalobce k podkladům rozhodnutí vyjádří (příp. právo vyjádřit se k podkladům rozhodnutí nevyužije) nebo se tohoto svého práva informovaně vzdá, může žalovaný ve věci opětovně rozhodnout.
29. O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto ve smyslu § 60 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. V dané věci byl žalobce úspěšný, a proto má právo na náhradu nákladů řízení. Ze soudního spisu soud zjistil, že žalobci vznikly náklady řízení spočívající v odměně a náhradě hotových výdajů právní zástupkyně (advokátky), které udělil plnou moc pro zastupování. Ta ve věci prokazatelně učinila dva úkony právní služby ve smyslu č. vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), v platném znění (dále jen „a. t.“). Konkrétně se jednalo o přípravu a převzetí právního zastoupení [(§ 11 odst. 1 písm. a) a. t.] a písemné podání ve věci samé – žaloby [§ 11 odst. 1 písm. d) a. t.]. Za jeden úkon právní služby náleží dle § 7 bodu 5 ve spojení s § 9 odst. 4 písm. d) a. t. odměna ve výši 3 100 Kč. Současně zástupkyni žalobce

dle § 13 odst. 4 a. t. náleží paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč za každý úkon právní služby. Celkem tak za zastupování žalobce náleží odměna ve výši 6 800 Kč. Jelikož zástupkyně žalobce dle veřejně dostupných zdrojů od 1. 4. 2023 není plátcem DPH, nenavyšoval soud výslednou částku o tuto daň. Krajský soud proto výrokem II. tohoto rozsudku závázal žalovaného povinností žalobci tyto prokázané náklady řízení v celkové 6 800 Kč uhradit k rukám jeho zástupkyně, která je advokátkou (§ 149 odst. 1 občanského soudního řádu za použití § 64 s. ř. s.), a to ve lhůtě 10 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Hradec Králové 30. července 2024

JUDr. Ivona Šubrtová v. r.
samosoudkyně